

## Torah from Around the World

*Maak mij, Eeuwige, met uw wegen vertrouwd,  
leer mij uw paden te gaan.*

*Tehilliem 25: 2*

---

Sjabbat Wajéra, 31 oktober 2026/ 20 Chesjwan 5787

Beresjiet/Wajéra : **19** : 30 – **20** : 21 ; Tanach blz. 35 - 38.  
Haftara: I Sjmoeël **1**:1 – 20; Tanach blz. 539 - 540.

Vertaler: Thea Koster

Coördinatie: Channa Kistemaker

Commentaar: **Rabbin Dr. Wendy Zierler** is docent Moderne Joodse Literatuur en Feminisme aan het Hebrew Union College te New York.

[Oorspronkelijke Engelse tekst](#)

Use the link to read or listen to the original text in English.

---

## Een test voor angst, een zoektocht naar liefde

Slaagde Awraham voor de test van de Akeida of zakte hij ervoor? Bewees zijn bereidheid om zijn zoon Jitschak te offeren – in antwoord op Gods bevel in Beresjiet 22:2 – zijn geloof in en zijn liefde voor God? Of slaagde Awraham tegelijkertijd voor een beproeving van vrees en ontzag – zoals blijkt uit de woorden van de engel van God in Beresjiet 22:11: "Want nu weet ik dat je God vreest, aangezien je je zoon, je enige, niet voor Mij hebt achtergehouden" – maar zakte hij voor een beproeving van liefde?

Het verhaal van de Akeida begint met een beschrijving van Jitschak als de zoon "asjer ahavta" ("van wie je houdt"), maar eindigt met het weglaten van die toevoeging. Dit suggereert dat de familiale liefde tijdens de tocht van Awraham en Jitschak naar de berg Moria is gedoofd. Aan het einde van het verhaal verschijnen vader en zoon – die eerder nog samen ("jachdav") liepen (Beresjiet 22:6, 8) – niet langer samen. Awraham vertrekt naar Bersheba; Sara, die in het hele gebeuren opvallend afwezig is, sterft zonder Awraham in Kirjat Arba, nabij Hebron. Maar het is niet alleen de emotionele verbondenheid van Awraham met Jitschak en Sara die door de Akeida uiteenvalt; ook zijn relatie met God raakt verbroken. Waar het verhaal begint met een rechtstreeks bevel van God aan Awraham, het eindigt ermee dat God via een engel tot Awraham spreekt – en nooit meer rechtstreeks. Dit wijst erop dat de test voor geloof een verkeerde wending heeft genomen.

Zie hier: mijn eigen interpretatie van het verhaal van de Akeida, waarin Awrahams bereidheid om Jitschak te offeren een model van geloof vormt dat gebaseerd is op wereldse onthechting – een houding die niet alleen een verwijdering teweegbrengt ten opzichte van Jitschak en Sara, maar in zekere zin ook ten opzichte van God. Het feit dat Sara in het relaas in Beresjiet 22 ontbreekt, veronderstelt een tegengestelde en uiteindelijk succesvollere benadering: en die uitgaat van verbondenheid en liefde, in plaats van onthechting en angst. Een bewijs hiervoor is dat Jitschak, wanneer hij aan het einde van Beresjiet 24:68 met Rivka trouwt, haar naar de tent van zijn moeder Sara brengt en van haar houdt.

Er is uiteraard geen enkel bijbels verhaal dat door de generaties heen in de joodse traditie vaker is becommentarieerd en herschreven dan de Akeida. In de traditionele liturgie wordt naar dit verhaal verwezen als een bron van verdienste van de nakomelingen van Awraham en Jitschak. Tijdens de middeleeuwen herschreven liturgische dichters het verhaal zo, dat Jitschak daadwerkelijk werd geofferd en vervolgens weer tot leven werd gewekt; hiermee gebruikten zij de Akeida om de unieke aanspraken van het christendom ter discussie te stellen (zie voor meer informatie over deze interpretatie: Shalom Spiegel, "The Last Trial", 1967). Twintigste-eeuwse Hebreeuwse dichters gebruikten het offerverhaal van de Akeida om te protesteren tegen de joodse catastrofes van de Sjoa en – na de oprichting van de staat Israël – tegen de dood van Israëlische soldaten in de diverse oorlogen die het land heeft gekend.

De opkomst van Hebreeuwse poëzie door vrouwen in de late 19e en 20e eeuw voegde een nieuw aspect toe aan de Akeida-traditie. Voortbouwend op rabbijnse midrasj-pogingen om het ontbreken van Sara in het bijbelse verslag in Beresjiet 22 te verklaren, brachten Israëlische dichters het vooruitzicht van het offeren van Jitschak in beeld vanuit een op Sara gericht, moederlijk perspectief. Zij verwierpen daarbij het idee dat er enige verdienste zou schuilen in Awrahams bereidheid om zijn zoon aan God te offeren. Een van de vroegste door een vrouw geschreven poëtische midrasjim is "De Akeida", een gedicht uit 1970 van de dichteres en folkloriste Aliza Shenhar (geboren in 1943):

|                                       |                                      |
|---------------------------------------|--------------------------------------|
| De Akeida                             | עֲקֵידָה                             |
| De luidspreker schreeuwde             | הָרַמְקוֹל צָרַח                     |
| "Neem je enige                        | "קְחִי נָא אֶת יְחִידְךָ             |
| Degene van wie je houdt."             | אֶת אִשְׁרָ אֲהַבְתְּ."              |
| En het altaar wordt vernietigd        | וְהַמִּזְבֵּחַ הָרוּס. עֲצִי         |
| Het altaar/strijdhout ligt verspreid. | הַמַּעֲרָכָה פְּזוּרִים. הַנְּעָרִים |
| De jongeren rollen ballen             | מְגַלְגְּלִים כְּדוּרֵי              |
| van liefde op het gras van            | אֶהְבָּה עַל-פְּנִידָנְשָׁא          |
| hun jeugd. Hun taal                   | צְעִירוּתָם. לְשׁוֹנָם               |

is heet. Het mes glinstert

חמה. המאכלת נוצצת

in de wadi in het licht van de

בואדי לאור ירח

maan van middengrens.

של אמצע הגבול.

De witte engel, de ware

המלאך הלבן, זה

die altijd huilt

שתמיד צועק

"Alsjeblieft, steek geen hand uit!"

"אל תא תשלחי ידך"

is met verlof.

בהפנשה רגילה.

"De Akeida" van Shenhar plaatst het verhaal in de seculiere context van de Israëlische militaire dienstplicht, maar daarmee ontkracht ze het volledig als bron van verdienste of verlossing.

Ten eerste laat ze niet God, maar een (militaire) luidspreker een moeder oproepen om haar enige zoon – degene van wie ze houdt – "mee te nemen". Vervolgens schetst ze een altaar dat verwoest is, en niet klaarstaat voor gebruik. Ook de \*atzei ma'arachah\* – een term die zowel met "offerhout" als met "hout voor de strijd" kan worden vertaald – beschrijft ze als verspreid en onbruikbaar, zowel voor een ritueel als ook voor een oorlog.

Daarna portretteert de dichteres jonge soldaten die speels met \*kadoerei ahavah\* ("liefdesballen") over het gras van hun jeugd rollen. Het woord \*ahavah\* (liefde) roept de eerdere beschrijving van Jitschak in herinnering als de zoon van wie Awraham hield. Hier duidt de verwijzing naar liefde echter op het seksueel ontwaken in de late adolescentie en op het verlangen van de dienstplichtigen om de liefde te bedrijven in plaats van oorlog te voeren. Het woord \*kadoer\* kan zowel "bal" als "kogel" betekenen. Het verwijst bovendien naar militaire training en oorlogsoefeningen – een beeld dat nog wordt versterkt door de daaropvolgende beschrijvingen van verhit (lees: agressief) taalgebruik en van een \*ma'achelet\* (het woord dat in Beresjiet tweemaal voor "mes" wordt gebruikt) die schittert in de wadi; een teken van een dreigend militair gevaar.

Maar waar in de Akeida een engel tussenbeide komt om de jonge Jitschak van de slachting te redden, is er in het gedicht van Shenhar geen engel te bekennen die het geweld en de dood een halt kan toeroepen. De engel is afwezig; hij is met verlof. Dat de engel met verlof is, vormt de definitieve bureaucratische ontmanteling van de Akeida als verhaal over een onschuldige jongere die wordt gered.

Ik schrijf dit stuk aan de vooravond van de dag die herinnert aan de aanval op Israël van 7 oktober. Er woedt nu oorlog aan verschillende fronten, en van de oorspronkelijk 251 gijzelaars worden er nog altijd zo'n 97 vastgehouden in Gaza. Wanneer ik dit gedicht lees tegen de achtergrond van deze grimmige realiteit, dringt het des te sterker door wat de moeders en andere familieleden van de gijzelaars het afgelopen jaar hebben moeten doorstaan: hun dierbaren zitten in gevangenschap, of zijn opgeroepen voor de strijd in de gevaarlijke wadi's, steden en tunnels van deze oorlog. Een jaar later is er geen enkel zicht op of, wanneer of waar de engelen van de vrede ooit nog zullen verschijnen. Men kan slechts hopen dat de 'beproeving' van deze oorlog op een duurzame manier wordt doorstaan, zodat uiteindelijk niet de angst, maar de liefde zegeviert in ons nationale en politieke verhaal.

